

ΡΑΔΙΟ 94.5
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΑΚΟΥΣΤΕ ΖΩΝΤΑΝΑ

THESS NEWS

Η ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

3 πανελλήνια βραβεία**Dime**¹⁷
DIGITAL MEDIA AWARDS**Dime**¹⁷
SILVER**Best Original Reportage****Dime**¹⁷
SILVER**Best Local News****Dime**¹⁷
SILVER**Best New Event**

THESSHISTORY 10.7.2018 | 15:00

ThessHistory: Τα Λατομεία του Ασβεστοχωρίου - Μνημεία βιομηχανικής κληρονομιάς

ΘΕΟΔΩΡΑ ΚΑΡΑΚΙΟΥΛΑΧ || karakioulach@gmail.com

Σε χώρο πολιτισμού και εκπαίδευσης θα μετατραπεί η περιοχή των λατομείων του Ασβεστοχωρίου, μεταφέροντας την ιστορία της παραγωγής ασβέστη που για περισσότερα από 300 χρόνια αναπτύχθηκε και κυριάρχησε στην περιοχή.

Η ιστορία του Νεοχωρίου, όπως ήταν η αρχική ονομασία του Ασβεστοχωρίου και αργότερα μετονομάστηκε σε Κιρέτσο-Κιοϊ από τους Τούρκους, ξεκινάει από τα βάθη των αιώνων, όταν το 1580-1600 με σουλτανικό φερμάνι ιδρύθηκε το χωριό.

Σε μια δασώδη περιοχή μεταξύ Θεσσαλονίκης και Χορτιάτη, εκεί όπου βρίσκονταν οι βυζαντινοί νερόμυλοι και τα υδραγωγεία, εγκαταστάθηκαν οι πρώτοι κάτοικοι ως φύλακες των υδραγωγείων και των χρηματοποστολών, δεδομένου ότι το σημείο ήταν κομβικό για τις μεταφορές και εξυπηρετούσε τότε την οδική αρτηρία Δυρράχιο, Θεσσαλονίκη, Κωνσταντινούπολη.

Σταδιακά εγκαταστάθηκαν στην περιοχή κάτοικοι από τη Μάνη, τη Μικρά Ασία και την Ήπειρο και περίπου στο 1680-1700 στράφηκαν στην παραγωγή ασβέστη. Μαρτυρίες λένε ότι οι Ηπειρώτες, που κατείχαν καλά την τεχνική επεξεργασίας της πέτρας, άνοιξαν τον δρόμο για ενασχόληση των κατοίκων με τον ασβέστη.

Η πρώτη ασβεστοπαραγωγή

Η περιοχή ήταν πλούσια σε ασβεστολιθικά πετρώματα και πουρνάρια, που χρησιμοποιούνταν ως καύσιμη ύλη, και η εκμετάλλευση της άφθονης πρώτης ύλης από τους κατοίκους έγινε ο πρόδρομος της βιομηχανικής παραγωγής που κυριάρχησε τα επόμενα χρόνια.

Στις αρχές του 20ου αιώνα, σύμφωνα με τα τούρκικα «ταπιά» του 1907, καταγράφονται 22 προβιομηχανικοί χώροι παραγωγής ασβέστη. Μέχρι να συνδεθεί η Θεσσαλονίκη με τον σιδηρόδρομο, η μεταφορά του ασβέστη ήταν πολύ δύσκολη και γινόταν με γαϊδούρια, με αποτέλεσμα η κύρια αγορά να είναι η Θεσσαλονίκη. Η ζήτηση ήταν μικρή, η προσφορά σε εργατικά χέρια πολύ μεγάλη και αυτό ώθησε τους εμπόρους και παραγωγούς ασβέστης, προκειμένου να αντέξουν στον ανταγωνισμό, να περιοδεύσουν έφιπποι ή πεζοί στα Βαλκάνια ως τον Δούναβη και από τη θάλασσα στα νησιά, στον Βόλο, στην Αθήνα ως τα παράλια της Μ. Ασίας. Μετά την έλευση του σιδηροδρόμου το εμπόριο αναπτύχθηκε σε Οδησσό, Ουγγαρία, Αυστρία, Ρουμανία και Σερβία.

Οι πρώτοι συνεταιρισμοί

Την περίοδο 1924-25, δημιουργούνται συνεταιρισμοί και ιδρύεται η πρώτη εταιρεία Ασβεστοποιίας, «Ένωσις», με την κατασκευή του πρώτου σύγχρονου εργοστασίου για την εποχή, τεχνολογίας τύπου «Hoffman», δηλαδή οριζόντια δακτυλιωτή κάμιнос συνεχούς λειτουργίας. Αργότερα κατασκευάζεται και δεύτερο στο Ασβεστοχώρι και ένα τρίτο στην Αθήνα τη δεκαετία του '50 από τον ίδιο συνεταιρισμό.

Η «Ομόνοια» είναι η δεύτερη εταιρεία ασβεστοπαραγωγής που ιδρύθηκε το 1930 και την περίοδο 1945-50 ιδρύεται η τρίτη εταιρεία, η «Πρόοδος», που εισήγαγε πρώτη την εξελιγμένη τεχνολογία της φρεατοειδούς ασβεστοκαμίνου συνεχούς λειτουργίας (τύπος «πάτα-τράβα»), που λειτουργούσε με

υγρά καύσιμα. Το 1948 ιδρύονται άλλα δυο ιδιωτικά εργοστάσια ασβεστοπαραγωγής με την ίδια τεχνολογία των Γρ. Ρουσίδου και Κ. Βρέλλα.

Η τέταρτη εταιρεία, «Ερμής», ιδρύθηκε το 1953, ίδιας τεχνολογίας με στερεά όμως καύσιμα. Τη δεκαετία του 1960 ιδρύεται ο Εργασιακός Παραγωγικός Συνεταιρισμός Ασβεστοχωρίου «Η Κυψέλη», όπου τα εγκαταλελειμμένα κτήρια της εταιρείας υπάρχουν έως σήμερα. Έκτοτε στην περιοχή αναπτύχθηκαν πολλές ασβεστοβιομηχανίες, όπως η εταιρεία «Αφοί Τανη» και «Μακεδονική Ασβεστοποιία ΤΙΤΑΝ Α.Β.Ε.Ε (πρώην Ρουσίδη) που λειτούργησε έως το 1992 και αργότερα μετεγκαταστάθηκε στο 6ο χλμ. της οδού Λαγκαδά επενδύοντας σε εισαγόμενης τεχνολογίας ασβεστοκάμινο δύο παράλληλων φρεάτων (από το 2001 η επωνυμία είναι “CaOHellas ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΑΣΒΕΣΤΟΠΟΪΑ”).

Η τέχνη του ασβέστη από γενιά σε γενιά

Τα λατομεία του Ασβεστοχωρίου αποτέλεσαν πηγή ζωής για τους κατοίκους της περιοχής. Η κύρια ενασχόληση των περισσότερων Ασβεστοχωριτών για πολλές γενιές ήταν στα «νταμάρια», που με τη σκληρή δουλειά κατάφεραν να αναπτύξουν τη βιομηχανία και να εξάγουν τον ασβέστη και παράγωγά του σε όλη την Ευρώπη. Η οριστική παύση της εξόρυξης ασβέστη έρχεται στα μέσα της

δεκαετίας του '90, όταν με απόφαση του 1998 οι εταιρείες μεταφέρονται σε άλλες περιοχές. Παρέμειναν όμως οι παραδοσιακοί υψικάμινι που αποτελούν κομμάτι της ιστορίας της ασβεστοπαραγωγής στην περιοχή.

Οι ασβεστοκάμινι τύπου Hoffman αποτελούν μαρτυρίες της πρώιμης βιομηχανικής τεχνολογίας, από τα ελάχιστα διασωθέντα δείγματα σε όλο τον ευρωπαϊκό χώρο (σε Αγγλία και Γερμανία έχουν όλα κατεδαφιστεί) κατασκευασμένα για αποκλειστική παραγωγή ασβέστου.

Βιομηχανική κληρονομιά

Σε σχετικά πρόσφατη μελέτη της Εφορείας Αρχαιοτήτων Θεσσαλονίκης από την πολιτικό μηχανικό Γ. Ζαχαροπούλου, τονίζεται η ανάγκη να συμπεριληφθεί η περιοχή των λατομείων στα υπό προστασία μνημεία της βιομηχανικής κληρονομιάς του Ασβεστοχωρίου που αποτελούν ιστορικό σύνολο, με σκοπό την ολοκληρωμένη προστασία της περιοχής.

Η ανάπλαση των λατομείων

Το 2017 εγκρίθηκε η πρόταση του Δήμου Πυλαίας –Χορπάτη για παρεμβάσεις ανάπλασης και αναβάθμισης της περιοχής των λατομείων του Ασβεστοχωρίου, συνολικού προϋπολογισμού 2,35 εκατομμυρίων ευρώ. Το έργο εντάχθηκε στο επιχειρησιακό πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών,

Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΥΜΕΠΕΡΑΑ) και περιλαμβάνει την ανάδειξη των καμινιών ασβέστη, τη διαμόρφωση χώρων Πολιτισμού (υπαίθριο θέατρο, Εκθεσιακοί χώροι), τη δημιουργία χώρων αναψυχής και περιπάτου με δρόμους ήπιας κυκλοφορίας, τη δημιουργία χώρων υποδοχής Εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στην περιοχή του λατομείου «Αργυρώ», που αναπτύσσεται στα βορειοδυτικά του οικισμού του Ασβεστοχωρίου με στόχο αργότερα την εκμετάλλευση όλης της περιοχής των λατομείων. Το έργο αναμένεται να ξεκινήσει το 2019, εφόσον ολοκληρωθούν οι μελέτες, και χρονικός ορίζοντας ολοκλήρωσης είναι το 2022.

Από το φύλλο της THESSNEWS #112 (30/06/2018-01/07/2018)

Θέλεις να μαθαίνεις **πρώτος** τις ειδήσεις της ThessNews; **KANE LIKE**